

PROCESUL DE TRANSFER TEHNOLOGIC

Autori: Tatiana Nițulenco, Alina Bregnova

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: Noțiunea de tehnologie în contextul transferului tehnologic poartă amprenta comercializării, efectului economic pentru participanții la proces și pentru societate. Transferul tehnologic este un proces complex și variat, fiind realizat prin diferite mecanisme și instrumente: licența, contractul de licenziere know-how, franciza, engineeringul, leasingul, oficiile de transfer tehnologic etc.

Cuvinte cheie: Transfer tehnologic, licență, contract de licenziere know-how, franciză, engineering, leasing, oficii de transfer tehnologic.

Societatea modernă se dezvoltă din ce în ce mai rapid, în mare măsură se bazează pe inovare, iar numărul inovațiilor este într-o creștere anuală continuă. Oamenii s-au deprins cu fluxul mare de produse și servicii noi, cu parametri funcționali buni, deseori multifuncționale și cu un nivel ridicat al fiabilității. Multe dintre produsele și tehnologiile noi nici nu devin bine cunoscute în detalii, pentru că ciclul lor de viață se face tot mai scurt. Cercetătorii, inginerii sunt în permanentă căutare, elaborează noi produse, noi metode și tehnologii utilizate la concepția, proiectarea, fabricarea, încercarea acestora. Un rol deosebit în acest proces de dezvoltare continuă revine procesului de transfer tehnologic.

Într-un context tehnic tehnologia (en. *technology*, fr. *technologie*) este ansamblul metodelor, proceselor, operațiilor făcute sau aplicate asupra materiilor prime, materialelor și datelor pentru realizarea unui anumit produs industrial sau comercial.

În contextul specific transferului tehnologic Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale definește tehnologia ca "Cunoștințe sistemice despre fabricarea produselor, utilizarea proceselor sau furnizarea de servicii, indiferent de faptul că aceste cunoștințe sunt reflectate în invenție, în mostră industrială, în model industrial, într-o nouă unitate tehnologică, în informație tehnică sau în serviciu puse la dispoziție de specialiști din domeniile de concepție-proiectare, fabricare, gestionarea și managementul producției".

Conceptul de transfer tehnologic (sau transfer de tehnologie) prevede un proces activ prin care tehnologia este transmisă între două sau mai multe entități, astfel încât elaborările științifice și tehnologice să fie accesibile unui domeniu mai larg de utilizatori în vederea comercializării sub forma de noi produse și/sau servicii.

Transferul tehnologic se poate face pentru tehnologie integral sau pentru componente ale tehnologiei, ultima variantă fiind mai răspândită. Componentă a tehnologiei este parte a tehnologiei în care sunt reflectate elementele sale parțiale în formă de rezultate științifice și științifico-practice, utilaje și echipamente tehnologice, servicii de engineering etc. Toate componentele tehnologiei reprezintă obiecte de drept intelectual.

Procesul de transfer tehnologic este un proces complex, care necesită o analiză profundă la toate etapele acestuia. În general, conceptul de transfer tehnologic trebuie să acopere toate procesele pornind de la apariția ideii inovatoare, inclusiv protecția juridică a proprietății intelectuale, fabricarea produsului inovator, până la etapa finală - obținerea profitului din comercializare.

Subiecții transferului tehnologic pot fi: organele centrale ale puterii executive, Academia de Științe a țării, centrele de cercetare - dezvoltare, întreprinderile, instituțiile de orice formă de proprietate, persoanele fizice sau juridice care pot fi implicate în transferul tehnologic, furnizorii acestei tehnologii sau a acestui transfer, brokerii tehnologici. Agenții importanți ai transferului tehnologic, deasemenea, sunt componentele infrastructurii de inovare, cum ar fi parcurile tehnologice și parcurile științifice, incubatoarele de afaceri, companiile de capital de risc etc.

Transferul tehnologic se face utilizând următoarele mecanisme și instrumente:

- *Licența* (contractul de licenziere) este principala formă de drept la transferul de tehnologii și reprezintă dreptul de utilizare și/sau de dispunere asupra obiectului de drept intelectual (invenție, model industrial, know-how etc.). Licența este nucleul contractului de licență cu privire la transmiterea tehnologiei și/sau a componentelor sale cum ar fi: documentația tehnică și tehnologică, utilaje și echipamente tehnologice, lucrări de punere în funcțiune, trainingul personalului etc.
- *Contractul de licenziere know-how*. În calitate de secret de comercial sau de producție (know-how) sunt recunoscute informațiile de orice caracter (de producție, tehnice, tehnologice, economice, organizatorice etc.) despre rezultatele activităților intelectuale în sfera tehnico-științifică referitor la modalitățile de

realizare a activităților profesionale ce au o valoare comercială potențială deoarece nu sunt cunoscute de terțe persoane dacă aceste terțe persoane nu au acces legal liber. Deținătorul secretului întreprinde măsuri în limitele bunului simț pentru a păstra confidențialitatea, inclusiv prin stabilirea regimului de taină comercială. Contractul de licențiere know-how prevede că una din părți – deținătorul dreptului exclusiv asupra secretului de producție (licenziarul) transmite (înstrăinează) altei persoane (licenziatului) dreptul de a utiliza secretul în măsura stabilită de clauzele contractului. Contractul de licențiere know-how poate să includă perioada de licențiere sau să fie fără termen. Dacă contractul nu prevede termenii, ambele părți au dreptul de reziliere a contractului în termeni stabiliți de legislație.

- *Franciza* este un sistem de relații contractuale și o formă eficientă de integrare a businessului mare cu cel mic. Compania mare (francizor) încheie contract cu compania mică (francizat) despre oferirea dreptului exclusiv de vânzare a producției sau de oferire a serviciilor sub marca comercială a francizorului. Francizorul, având elaborată și pusă în valoare o tehnologie, permite altei părți (francizatului) să utilizeze tehnologia sau componente ale tehnologiei în conformitate cu condițiile francizorului în schimbul unui beneficiu.
- *Engineeringul* este un contract încheiat între furnizor și beneficiar sau client prin care primul se obligă să execute lucrări de concepție, de elaborări și studii ingineresti sau economice, de coordonare a activităților, executare a proiectelor, furnizare de materiale în vederea executării proiectelor, recepției proiectelor, asistenței tehnice etc. necesare realizării unui proiect în schimbul unui preț plătit de către beneficiar.
- *Leasingul* este un contract dintre finanțator și utilizator prin care finanțatorul transmite la solicitarea celeilalte părți contra unei plăți periodice, denumită rată de leasing, dreptul de folosință al unui bun al cărui proprietar rămâne pentru o perioadă determinată de timp. În general leasingul poate să se producă și în formă de chirie și comercializare. Prin leasing pot fi atrase investiții de capital privat pentru dezvoltarea domeniului de producție și susținerea producției indiferent de forma de proprietate, dar în primul rând este preferat de businessul mic și mijlociu. Leasingului poate fi supus utilajul și echipamentele tehnologice, aparatajele, tehnica în construcții și alte componente realizate la nivel de invenție și protejate de patente. Astfel deținătorul invenției înglobate în utilaje și mecanisme, în mașini și instrumente poate obține un venit suplimentar.
- *Oficii de transfer tehnologic* sunt structuri ale organizațiilor de cercetare-dezvoltare sau ale companiilor industriale, în esență, intermediari interni pentru transferul tehnologic în interesul companiei-mamă. Oficiile de transfer tehnologic sunt extrem de utile la fazele incipiente ale proiectelor inovatoare și de transfer tehnologic. Domeniile principale ale acestor oficii reprezintă gestionarea proprietății intelectuale a întreprinderii, inventarierea, evaluarea, evidența contabilă, selecția obiectelor proprietății intelectuale cu impact economic pentru inițierea comercializării, crearea companiilor spin-off și start-up etc.

Bibliografie.

4. Metode de bună practică și tehnici de transfer tehnologic și inovare pentru IMM. ROCA (Rețeaua Organizațiilor de Consultanță în Afaceri). Disponibil la http://www.mdrl.ro/documente/phare2003/dezv_afaceri/IMM-uri/manuale/Transfer%20tehnologic/Curs%20Transfer%20Tehnologic.pdf
5. Akperov I. G., Petrașov A. V. Transfer innovationnih tehnologii: gotovtocti, prepiatctvia, vozmojnocti. OAO Transfer. Innovatii. ISSN: 2071-3010. Nr. 5, 2008, pp. 106 – 112